

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 15ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1998

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΑΓΑΠΗΤΟΥ Γ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΩΝ

Ὁ Πρόεδρος κ. Ἀγαπητὸς Τσοπανάκης, ἀναγγέλλει τὸν θάνατο τοῦ τακτικοῦ μέλους Πέτρου Χάρη καὶ τῶν ἀντεπιτελλόντων μελῶν Μιχαὴλ Παπαγιάννη, Παναγιώτη Παναγιωτόπουλου καὶ Ζωῆς Καρέλλη.

Ἀκολουθῶς ὁ Πρόεδρος διαβάζει :

Α. Τὸν ἀποχαιριτισμὸ πού εἶχε ἐκφωνήσῃ κατὰ τὴν κηδεία τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Πέτρου Χάρη :

Μὲ μεγάλη λύπη ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν συνοδεύει σήμερα στὴν τελευταία του κατοικία τὸ ἐκλεκτὸ μέλος της, τὸν διακεκριμένο λογοτέχνη Πέτρο Χάρη, πού εἶναι περισσότερο γνωστὸς ὡς ἐπὶ πολλὰ χρόνια Διευθυντὴς τῆς Νέας Ἑστίας, ἐκλεκτοῦ λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ, πού ἱδρυσε ὁ Γρηγόριος Ξενόπουλος στὰ 1927 καὶ τὸ ἐμπιστεύθηκε λίγο ἄργότερα στὸν Πέτρο Χάρη.

Ὡς Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, αἰσθάνομαι ιδιαίτερη συγκίνηση, γιατί μὲ ἐντολὴ τῆς Συγκλήτου ἀναλαμβάνω τὸ θλιβερὸ καθῆκον νὰ ἀποχαιρετήσω σήμερα ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας τὸν ἐκλεκτὸ συνάδελφο, νὰ καταθέσω στέφανο δάφνης στὴν σορὸ του καὶ νὰ μεταφέρω στὴν ἐκλεκτὴ σύζυγό του καὶ σὲ ὅσους τὸν τιμοῦν μὲ τὴν παρουσία τους, τὴν λύπη ὄλων μας, καὶ νὰ ἀναφερθῶ μὲ τὸν καλῦτερο τρόπο στὴν παρουσία του στὸν πνευματικὸ κόσμο τῆς πατρίδας μας καὶ στὴν συμβολὴ του στὴν ὅσο τὸ δυνατὸ καλῦτερη δραστηριότητα τῆς Ἀκαδημίας.

Πρῶτα πρῶτα πρέπει νὰ ὑπογραμμίσουμε καὶ τώρα, κάτι πού ἔχει ἐπισημανθῇ καὶ ἀπὸ ἄλλους, ὅτι ἀπὸ τὴν ἱδρυσή της στὰ 1927 ἕως σήμερα, τὴν Νέα Ἑστία, καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Γρηγόριου Ξενόπουλου, τοῦ Πέτρου Χάρη καὶ τοῦ κ. Μόσχου, καμιά κατάσταση, οὔτε πόλεμοι, ἐμφύλιοι καὶ ἄλλοι, οὔτε πεῖνες, οὔτε δικτατορίες - ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς - δὲν ἐμπόδισαν τὴν ἐμφάνιση τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὴν κυκλοφορία του. Ὅ,τι καὶ νὰ συνέβαινε, κάθε πρῶτην καὶ δέκατην πέμπτη τοῦ μηνός, ἡ Νέα Ἑστία βρισκόταν στὰ περίπτερα καὶ τὰ βιβλιοπωλεῖα. Καὶ κάθε

τεῦχος ἀπαραίτητα ἕως καὶ τὴν 1 Μαΐου 1998 εἶχε ἓνα σύντομο πρῶτο ἄρθρο τοῦ Πέτρου Χάρη μὲ τὸν τίτλο Προβλήματα καὶ Ἑρωτήματα.

Ὁ μακαρίτης Πέτρος Χάρης ἦταν ἄλλο τόσο τακτικὸς καὶ μὲ τὴν Ἀκαδημία: "Ὅσο ἦταν καλὰ, δὲν ἔλειψε ποτὲ ἀπὸ τὶς συνεδρίες τῆς Β' τάξεως, Γραμμάτων καὶ Καλῶν Τεχνῶν, οὔτε ἀπὸ τὶς Ὀλομέλειες τῆς Πέμπτης οὔτε ἀπὸ ὁποιανδήποτε ἄλλην ἐκδήλωση.

"Ἐνα ἄλλο στοιχεῖο, ποὺ εἶναι σημαντικὸ καὶ καίριο γιὰ τὴν ἐπιτυχία ὁποιασδήποτε ἀνθρώπινης προσπάθειας, μικρῆς ἢ μεγάλης, εἶναι ἡ ἀναζήτηση συνεργατῶν καὶ ἡ προώθηση τῶν καλύτερων. "Ὅσοι εἶναι ἐκπαιδευτικοί, ξέρουν πόσο εὐαίσθητοι εἶναι οἱ μαθητὲς στὸν καλὸ λόγο τοῦ δασκάλου ἢ καθηγητῆ, καὶ πόσο ἀναπτέρονται τὸ ἡθικὸ τους, ἂν ὁ δάσκαλος τοὺς ἐνθαρρύνῃ καὶ τοὺς ὑποδεικνύῃ, ὅποτε παρουσιάζεται ἡ κατάλληλη εὐκαιρία, τί νὰ διαβάσουν, τί νὰ προσέξουν, τί νὰ ἀποφεύγουν καὶ πῶς.

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἶναι ἔντονο καὶ στὸ Πανεπιστημιακὸ καὶ στὸ Ἀκαδημαϊκὸ γενικὰ περιβάλλον, ὅπου ἡ ἐπιλογή τῶν καλύτερων εἶναι πιὸ δύσκολη καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ κανεὶς τὴν ἱκανότητα νὰ ἀντιστέκεται στὶς πιέσεις, νὰ παραμερίζῃ τοὺς καιροσκόπους καὶ νὰ ἀναζητῇ τοὺς καλύτερους, τοὺς ἐργατικούς, ἐπιστήμονες, τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ κάτι.

Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ ἐπιλογή τῶν κατάλληλων προσώπων εἶναι πρόβλημα πολὺ σοβαρὸ παντοῦ, καὶ εἰδικότερα πιὸ φανερὸ στοὺς καλλιτεχνικούς γενικὰ κύκλους, ὅπου τὸ συναίσθημα εἶναι, κατὰ γενικὴ παραδοχή, ἰσχυρότερο καὶ ὁ σκληρὸς ἀνταγωνισμὸς γιὰ τὴν ὑπεροχή καὶ τὴν κορυφὴ γίνεται σκοπὸς τῆς ζωῆς. Ἐκεῖ ἡ ἐπιλογή τῶν καλύτερων καὶ ἡ προώθησή τους στηρίζονται στὸν ὑπεύθυνο ἄνθρωπο ποὺ θὰ ἔχῃ τὴν εὐθυκρισία καὶ τὴν δύναμη νὰ τὰ ἐφαρμόσῃ.

Ἀποσπῶ μὴν παράγραφο ἀπὸ τὸν τιμητικὸ τόμο τῆς Νέας Ἑστίας, τοῦ 1988, Ἀφιέρωμα στὸν Πέτρο Χάρη, στὸν ὁποῖο συνεργάσθηκαν πολλοὶ ἄνθρωποι τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Δημόσιας Ζωῆς, ὅπου συνεργάσθηκα καὶ ἐγὼ καὶ ἔγραψα τὰ ἐξῆς σχετικὰ μὲ αὐτὸ τὸ θέμα: «Ὁ Γρηγόριος Ξενόπουλος πρέπει νὰ ἦταν ἓνας ἄνθρωπος μὲ μαντικὲς ἱκανότητες. Τὸ ἔδειξε σὲ πολλὰς περιστάσεις καὶ στὸ ἔργο του καὶ στὴν ἐπιλογή τῶν συνεργατῶν του, καὶ προπάντων στὴν προβολὴ ἄγνωστων ἢ λίγο γνωστῶν ἢ λίγο ἐκτιμημένων λογοτεχνῶν. Κλασσικὸ παράδειγμα νομίζω ὅτι θεωρεῖται ἡ προβολὴ τοῦ Κ. Καβάφη, ἄγνωστου ἢ αἰρετικοῦ ἀκόμα, καὶ μυκτηρισμένου, στὴν σεμνὴ — καὶ ἴσως ὄχι ἀκόμα σεμνότυφῃ — Ἀθήνα, καὶ ἡ ἔξαρση τοῦ Παπαδιαμάντη. Τέτοια μὴν μορφή πρέπει νὰ εἶχε τότε καὶ ἡ ἐπιλογή ἐνὸς νεότατου καὶ ὄχι ἀκόμα πολὺ γνωστοῦ λογοτέχνη, ὅπως ἦταν ὁ Πέτρος Χάρης, γιὰ τὴν διεύθυνση

ένος περιοδικού με μεγάλο κύρος, όπως ή Νέα Έστία, χάρη στον ιδρυτή της. Τώρα πιά αυτό φαίνεται φυσικό».

Δέν νομίζω ότι πρέπει να επεκτείνω τον αποχαιρετισμό μου αυτόν με περισσότερα λόγια. Ο μακαρίτης Ιωάννης Μαρμαριάδης όπως λεγόταν το σεμνό Κρητικόπουλο των φοιτητικών του χρόνων, που έγινε γνωστός ως Πέτρος Χάρης, μπορεί να είναι ήσυχος ότι φεύγει από κοντά μας και τον αποχαιρετούμε με την συνείδηση ότι χάνουμε έναν αγαπητό συνάδελφο, συνεργάτη, φίλο, έναν συνολικά λαμπρόν άνθρωπο. Αιώνια του ή μνήμη και θερμά συλλυπητήρια σε όσους τον αγαπούσαν.

Β. Τον αποχαιρετισμό που είχε εκφωνήσει κατά την κηδεία του αντιπεριστελλοντος μέλους Παναγῆ Δ. Παναγιωτόπουλου.

Μου είναι ιδιαίτερα δύσκολο να αποχαιρετώ και ως προσωπικός φίλος της οικογένειας και του ίδιου και ως Πρόεδρος της Ακαδημίας, τον αξιόλογο και πολύ αγαπητό σε όλους, εξαιτίας του εξαιρετου χαρακτήρα του, του επιστημονικού του αναστήματος και της γενικά ανεπίφθορης αναγνώρισης που συνόδευε όλες του τις δραστηριότητες, τον λαμπρό νέον άνθρωπο Παναγῆ Δ. Παναγιωτόπουλον, γέννημα και θρέμμα της Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου της, που τον χάσαμε ξαφνικά και ανέλπιστα προχθές.

Είχε την σπάνια τύχη να είναι εκλεκτό μοναχοπαίδι δυο λαμπρών στελεχών της Μέσης Έκπαίδευσης, της κυρίας Βαρβάρας - Καλλιόπης Στεργίου και του Διονυσίου Παναγιωτόπουλου, από τους οποίους ή πρώτη ήταν εκλεκτή καθηγήτρια Φυσικών μαθημάτων και ο δεύτερος Μαθηματικών, που τελείωσε την σταδιοδρομία του ως Επιθεωρητής, και οι δυο με ιδιαίτερη αγάπη για την δουλειά τους, στην Μέση εκπαίδευση, που την ανταπέδιδαν με ευγνωμοσύνη και τα νέα παιδιά, και με ζωνρή διάθεση για την διάκρισή τους.

Ο Παναγῆς Παπαγιωτόπουλος ήταν διακεκριμένος μαθητής σε όλα τα στάδια των σπουδών του, στο Δημοτικό και Γυμνάσιο του Πειραματικού Σχολείου, και στην Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου ήταν ο πρώτος της χρονιάς εκείνης σε Πανελλήνια κλίμακα από τους υποψήφιους φοιτητές που πέτυχαν. Ήταν πάντοτε άριστούχος στις τμηματικές και πτυχιακές εξετάσεις, άριστούχος και στην διδακτορική του διατριβή σε ηλικία 24 ετών, με γρήγορη προαγωγή σε ύφηγεσία και πανεπιστημιακή έδρα και στην Θεσσαλονίκη και στην Γερμανία, με διακεκριμένη συγγραφική δράση στην Ευρώπη και την Αμερική. Δίδασκε και στην Πολυτεχνική Σχολή της Θεσσαλονίκης και στο Πανεπιστήμιο του Aachen, έγινε το νεότερο αντιπεριστελλόν μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, ή οποία χρησιμο-

ποιοῦσε τὶς γνώσεις καὶ τὴν ἀκεραιότητά του στὴν Οἰκονομική της Ὑπηρεσία, καὶ τὸν ὑπολόγιζε σοβαρὰ ὡς ἓνα πολύτιμο κεφάλαιο γιὰ μιὰν προσεχὴ παρουσία ὡς τακτικοῦ μέλους.

Ἡ πρόωρη καὶ ἀνέλπιστη ἀπόσπασή του ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του, ἡ ὁποία ἐνίσχυθηκε ἀπὸ τὴν ἐκλεκτὴ σύζυγό του Θάλειαν Μαντοπούλου, ἀρχιτέκτονα μὲ ἐπιστημονικὰ ἐνδιαφέροντα, καὶ τὰ δύο ἀνήλικα παιδιὰ τους, στερεῖ καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς φίλους τους ἀπὸ τὴν ἐπιβλητικὴν παρουσία ἑνὸς ἀνθρώπου, γιὰ τὸν ὁποῖο χωρὶς δισταγμὸ θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι τὰ χαρίσματα ποὺ τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός, αὐτὸς τὰ χρησιμοποιοῦσε γιὰ τὸ καλὸ ὅλων ὅσοι θὰ μποροῦσαν ἢ θὰ ἤθελαν κάποτε νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν.

Ἡ προσωπικὴ μου λύπη εἶναι μεγάλη, ἐπειδὴ σ' ἐμένα ἔλαχε ὁ δύσκολος κλῆρος νὰ τὸν ἀποχαιρετήσω ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας γιὰ τὸ τελευταῖο του ταξίδι, καὶ ὡς Πρόεδρος της καὶ ὡς πολὺ κοντινός του ἄνθρωπος, ἐπειδὴ τὸν γνώριζα ἀπὸ μικρὸ παιδὶ καὶ συνδεόμουν μαζί του ὅπως καὶ μὲ τοὺς γονεῖς καὶ τὴν οἰκογένειά του, μὲ ἰδιαιτέρη ἀγάπη.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀγαπητέ μας Παναγή.